

Univerzita Karlova v Praze

ZÁZNAM O PRŮBĚHU OBHAJOBY

DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Znají žáci základních a středních škol význam nově přejatých anglicismů?

Jazyk práce: český

Student: Jana Jindřichová

Fakulta: Pedagogická

Studijní program: Učitelství VVP – český jazyk – anglický jazyk

Vedoucí / školitel: PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Oponent(i): PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Předseda komise: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Členové komise: PhDr. Soňa Schneiderová, Ph.D.

PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Datum obhajoby: 4. září 2014

Průběh obhajoby:

Autorka prezentovala svoji práci – objasnila motivaci výběru tématu, pak charakterizovala strukturu práce a cíle. Hlavní metodou bylo dotazníkové šetření z dubna (2014), celkový vzorek představoval 140 respondentů. Následně objasnila strukturu dotazníku a otázek. Výrazy vybírala z časopisů pro mládež, některé vybrala rovněž z korpusu. První verzi dotazníku autorka zredukovala (ze čtyřiceti dvou výrazů na dvacet jedna), důvod objasnila. Odpovědi vyhodnotila podle pohlaví, typu školy a věku. Následně ještě vyhodnocovala zvlášť jednotlivé skupiny.

Nejdůležitějším kritériem se jevil věk, následně typ školy. Mezi pohlavími rozdíl nebyl takový rozdíl.

Slova uvedená ve slovníku neologizmů nebyla tak snadná pro vymezení jako novější nepopsané výrazy (např. smart phone).

Vedoucí práce

Autorka se věnovala velmi aktuálnímu tématu. V teoretické části prezentuje základní poznatky o adaptaci anglicismů. V sekci věnované dosavadnímu výzkumu mi schází souhrnný závěr, k čemu autoři jednotlivých studií došli. Výzkum považuji za velice zajímavý, diplomantka kombinuje několik typů zadání. Precizně jsou formulována zdůvodnění, jak autorka volila respondenty i typy úloh. Dle mého názoru byly úlohy zvoleny velmi vhodně a práce tak má výpovědní hodnotu. Oceňuji i to, že autorka vztáhla výsledky analýzy k různým proměnným, jako jsou věk, typ navštěvované školy a pohlaví. Zvláště tyto proměnné měly velký vliv na konečné výsledky. Oceňuji rovněž přehlednou prezentaci výsledků formou grafů. Interpretační pasáže jsou srozumitelné a autorka vhodně komentuje zjištěné údaje a vybírá relevantní zjištění.

Práce je přehledně členěna, je psána odborným stylem. Občas není úplně jasné, kde končí citace a kde začíná komentář autorky. Vyskytují se zde neústrojně vazby (úspěšnost na otázce, výskyt na 51 % dotazníků), překlepy (s. 35 školná úspěšnost, s. 59 žádnou z vymezení) a chyby v interpunkci (s. 6, 34, 35, 58).

Autorka vhodně zvolila testové úlohy a její výzkum má velkou výpovědní hodnotu. Přináší důležité svědectví o znalostech dětí v určitých oblastech. Tato zjištění jsou pro učitele významná.

Připomínky vedoucího práce

4.1	Ve kterých oblastech jsou znalosti dětí největší, kde naopak nejmenší?
4.2	Odkud děti dle Vás tyto znalosti nejvíce získávají?
4.3	Hraje užívání anglicismů roli v sebeprezentaci žáků (otázky image, být in)?
4.4	Která z proměnných má ve sledované oblasti největší vliv?
4.5	Jak lze využít Vaše zjištění ve školské praxi?

Reakce autorky

Největší úspěšnost byla u entit označujících entity z běžného života, tedy např. *smart phone* apod.

Znalosti získávají především z médií podle autorky, nicméně i ze sociálních sítí apod.

Užívání anglicismů při sebeprezentaci roli hraje jako znak dospělosti nebo prokázání znalosti, komise upozornila ještě na vymezení se vůči rodičům či identifikaci se skupinou. O výrazné roli věku padla řeč již při prezentaci práce.

Ve školní praxi by bylo zapotřebí zapojit větší zapojení cizích slov a jejich znalost alespoň pasivní u učitelů.

Oponent práce

Text postrádá přesně ujasněné a vytyčené cíle, což by rozhodně autorce usnadnilo práci. S tím souvisí následně mnoho dalších problémů. Teoretická část práce je povrchní, mozaikovitá a chaotická. Autorka vychází z literatury pro téma i diplomovou práci nedostačující – nelze dnes již zpracovávat toto téma bez znalosti prací Martincové, Svobodobové, Mittera, Bozděchové a pracovníků ÚJČ AV ČR, které byly publikovány v posledních dvaceti letech. Navíc zařazení kapitol týkajících se internacionalizace a neologizace do práce věnované porozumění lexikálních jednotek na první místo je více než sporné – a výběr subtémat ještě více. Kapitoly 2–4 se jeví jako jednoznačně nejslabší v celé práci. Kapitola 5 (Dosavadní výzkum) shrnuje výsledky výzkumů, které se v oblasti porozumění slovní zásoby prováděly. Z této kapitoly nabývám dojmu, že existuje pouze pět výzkumů, jež se této problematice věnovaly – a to od počátku sedmdesátých let. Zcela postrádám rozměr psychologický, resp. psycholingvistický, práce Chejnové byla primárně věnovaná znalosti slov latinského původu, což už představuje také jinou metodologii a jiná kritéria hodnocení i výzkumu než znalost výpůjček ze živých jazyků.

Metodologie práce je dosti mlhavá – sice autorka pochopitelně popisuje, že využívá ke sběru materiálu dotazník, ovšem nevěnuje se hlouběji kritériím jeho sestavování. Rovněž postrádám odůvodnění volby výrazů – autorka sice píše, že jde o novou slovní zásobu, že jde o anglicizmy apod., ale z výběru slov je již vidět, že nemá ujasněno, co je to neologismus.

V analýze výsledků se mísí spousta nepřesností a chyb. I některá samotná zjištění a interpretační pokusy působí přinejmenším naivně (např. informace o tom, že starší žáci dosáhli lepších výsledků než mladší žáci – to je v zásadě jasné a dokázané), navíc studentka by se měla vyhnout stereotypním očekáváním a interpretacím.

Poznámkový aparát v práci je velice špatný, autorka nemá ujasněno, jak jej zpracovávat, objevují se i chyby v zápisech citací. Vzhledem k vágnosti hranice citace, parafráze a vlastních myšlenek hraničí některé pasáže až s plagiátorstvím. Autorka se snaží o odborný styl, nicméně v práci se objevují slova hovorová a nespisovná (paralelka, deváták, apod.) či náležející k jinému registru (v některých místech má čtenář dojem, že čte zprávu o výsledcích sportovní soutěže), nemá ujasněno, jak používat v práci termíny a co jsou v její práci termíny, mnohé věty či celé pasáže jsou nastylizovány tak, že je musí čtenář číst opakovaně, aby se zorientoval v syntaktických konstrukcích a i potom si musí leckteré informace domýšlet, aby porozuměl textu. Kromě toho se v textu objevuje velké množství interpunkčních chyb a chyby morfologické. V takové míře nejsou v práci absolventky oboru český jazyk a literatura přípustné. Některé nedostatky jsou vyznačeny přímo v textu práce.

Celkově z práce číší uspěchanost a často nepromyšlení tématu, což se projevuje na obsahové i formální stránce práce. To nepřímou potvrzuje i doba zadání výzkumu – měsíc a půl před odevzdáním práce.

Autorce by bylo rozhodně prospělo, kdyby vzala v úvahu i mé připomínky, které jsem měl k její práci bakalářské, protože na nedostatečnou práci s literaturou a slabé využívání poznatků, jichž nabyla při studiu, jsem ji upozorňoval už při obhajobě její práce bakalářské (toto pouze konstatuji, nezohledňuji při hodnocení práce).

Studentku přitom znám jako pilnou a pracovitou dívku, o to víc mě mrzí hodnocení práce, která objektivně nedosahuje požadavků kladených na magisterskou práci.

Dotazy a připomínky oponenta práce

4.1	Prosím, aby autorka odůvodnila výběr teorie pro práci (literaturu, témata, zdroje), dále aby vymežila, jak se teorie projevuje v její práci.
4.2	Prosím, aby autorka odůvodnila výběr slov pro výzkum vzhledem k cíli práce a aby alespoň reflektovala objektivní předpoklady, s nimiž zadaná slova vybrala.
4.3	Dále je třeba, aby autorka objasnila metodologii – viz mé poznámky výše.
4.4	Co je to pro ni novost lexikální jednotky?
4.5	Dále žádám interpretaci zjištění (skutečně interpretaci, nikoliv spočítání položek a jeho verbalizaci) a adekvátně vyvozené závěry.

Reakce autorky

Autorka vycházela z literatury doporučené v zadání práce. Uznává, že práce obsahuje nedostačující literaturu – chybí jí psychologické a psychodidaktické zázemí, rovněž novější výzkumy porozumění slovní zásoby. Odůvodňovala výběr literatury – domnívala se, že stačí studie autorů.

Novost definovala podle O. Martincové, nicméně pro ni – jako autorku práce – spočívá novost v tom, že na ni slovo působí cize, což jí bylo objasněno, že není kritérium.

Chtěla aby, se v práci objevila slova především z médií zaměřených na mládež a také z různých komunikačních oblastí.

Interpretace: Autorka si uvědomila, že žáci neznají ani termín anglicismus, protože nahrazovali často české slovo slovem českým. U otevřených otázek se setkala i s nahodilým řazením slov, která v předchozích částech fungovala jako distraktory. Žáci mají schopnost odhadnout vázanost výrazu na komunikační situaci, i když neznají přímo význam slov.

Diskuse

Dr. Schneiderová upozornila na to, že vlastně se práce málo věnuje porozumění. Jak tedy vlastně rozumí těm slovům a jak je používají.

Proběhla diskuse o problému výuky jazyka na základní a střední škole.

Reakce autorky

Autorka zdůraznila roli kontextu, na který se žáci spoléhají, pokud význam neznají.

Příprava obhajoby byla velice pečlivá, proto se přes zjevně slabší úroveň tištěné verze práce komise rozhodla práci uznat jako diplomovou

Výsledek obhajoby: DOBŘE

PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

[jméno předsedy]